

A közösségi részvétel lehetőségei az energiafüggetlenség elérésében és a klímavédelemben: a közösségienergia-kezdemenyzések

Az elmúlt évtized számos eseménye egyre erőteljesebben mutat rá arra, hogy a jelenlegi energiatermelési és felhasználási szokásaink már nem fenntarthatók. A megújuló energiaforrások fokozottabb kihasználása, a decentralizált energiatermelés és a lakosság aktív energiapiaci részvétele egyre fontosabb szerepet tölt be az éghajlatváltozás elleni küzdelemben és az energiafüggetlenség megteremtésében.

A lakosság és helyi közösségek szerepvállalásának fontosságát az EU Green Deal¹ is kiemeli. A társadalmi energetikai kezdeményezések hozzájárulnak az EU megújulóenergia-termelésének növekedéséhez, elősegítik az energia lokalizációját és decentralizációját, ami ezt követően fokozza a társadalmi kohéziót és támogatja a helyi gazdaságot is. A közösségi energia a következő elemek közül legalább kettő kombinációja:

- a megújulóenergia-projekt a helyi szereplők többségi vagy teljes tulajdonában áll,
- a tényleges irányítás joga a közösség kezében van,
- a társadalmi és gazdasági előnyök nagyrészt helyben realizálódnak.²

A közösségi energiatermelésnek számos előnye van: a helyi közösség számára értéket és munkahelyeket teremt, növeli az energiapiac diverzitását, elősegíti a demokratikus energiaátmenetet, csökkenti az energiaszegénységet.³ A helyi közösségi – fogyasztói – részvétel megerősítése mellett szól továbbá, hogy az hathatós eszközt jelenthet a meglevő energiapiaci rendszer átstrukturálására, demokratizálódására és az energiafüggetlenség növelésére.⁴ Az energiaközösségek nem csupán technológiai, hanem társadalmi innovációt is jelentenek. A lakosok, vállalkozások és önkormányzatok közös érdeke, hogy minél fenntarthatóbbá váljon az energiaellátásuk.

A társadalmi energiaprojektek mérete és működési köre a helyi igényektől és adottságoktól függ. Lehet akár olyan projekt, amely a település néhány lakójának, vállalkozásának részleges vagy teljes tulajdonában áll, vagy létrejöhet önkormányzati és helyi vállalkozói partnerségben is annak érdekében, hogy a helyi közösség tagjai, intézményei saját, önálló energiaellátásukat biztosítsák.

¹ COM(2019) 640 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN>

² Community Energy: Broadening the ownership of renewables, IRENA, 2018, https://coalition.irena.org/-/media/Files/IRENA/Coalition-for-Action/Publication/Coalition-for-Action_Community-Energy_2018.pdf (

³ Renewable Energy Tenders and Community (Em)Power(Ment), <https://www.ren21.net/2017-renewable-energy-tenders-and-community-empowerment-lac/>

⁴ dr. Kaderják P., dr. Szolnoki P.: Szabályozási javaslatok a közösségi energia szerveződések magyarországi elterjedésének támogatására, Zéró Karbon Központ, 2022, https://zkk.bme.hu/wp-content/uploads/2023/02/ZKK-Energiakozossegek-Osszefoglalo_.pdf

A helyi, társadalmi energia-kezdemenyezések többféle formában megvalósulhatnak és ezek jogi keretét a VET⁵ és a GET⁶ adják. A magyar jog szerint ilyen célra létrehozható **jogi személyiséggel rendelkező** entitások:

- i. *az energiaközösség* (VET 66/B.§ (1) bekezdés),
- ii. *a megújulóenergia-közösség* (VET 66/B.§ (1a) bekezdés) és *a*
- iii. *megújulóhőenergia-közösség* (GET 3. § 49.k pont)

Mindhárom típus esetében fontos, hogy ezek elsődleges célja nem a pénzügyi haszonszerzés, hanem hogy a tagjai számára vagy az energiaközösség létesítő okiratában megjelölt működési területen környezeti, gazdasági és szociális közösségi előnyöket biztosítson.

Az **energiaközösség** a törvény által felsorolt legalább egy tevékenységet végzi, pl. villamosenergia termelés, tárolás, fogyasztás, elosztói rugalmassági szolgáltatás nyújtása, villamosenergia-megosztás, aggregálás, a közúti közlekedésről szóló törvény szerinti elektromobilitás szolgáltatás nyújtása és elektromos töltőberendezés üzemeltetése.

A **megújulóenergia-közösség az energiaközösség altípusaként** megújuló energiaforrásból termel villamos energiát, ilyen villamos energiát fogyaszt, tárol vagy értékesít. A megújulóenergia-közösség esetében a **lokalitás** is követelmény, mivel annak tényleges irányítását azon tag vagy tagok látják el, amelyek felhasználási helyeinek csatlakozási pontjai a megújulóenergia-közösség tulajdonában álló villamosenergia-tároló és erőmű csatlakozási pontjaival ugyanazon nagy/középfeszültségű transzformátorállomási körzetben helyezkednek el.

A **megújulóhőenergia-közösség** megújuló energiaforrásból energiát termel, fogyaszt, tárol vagy értékesít, továbbá a tulajdonában levő, illetve általa fejlesztett megújulóenergia-projekt által termelt fűtési, illetve hűtési energiát a megújulóhőenergia-közösségen belül megosztja.

A gyakorlatban egyelőre az első kettő kategória szerinti energiaközösség létrehozatala lehetséges, mivel a harmadik típus esetében még hiányoznak a regisztráció részletszabályai.

A közösségienergia-kezdemenyezések legújabb lehetősége, amely 2025. szeptember 1-jén lépett hatályba, a **társasházi energiaközösség**. A társasházi energiaközösség társasházban, lakásszövetkezetben lévő, legalább két lakás tulajdonosának, mint tagoknak az írásbeli megállapodásán alapuló együttműködése. A társasházi energiaközösség nem bír önálló jogi személyiséggel, nem vonatkoznak rá az irányítási, döntéshozatali és tagsági szabályok, s nem kell hatósági nyilvántartásba sem felvetetni. A társasházi energiaközösség egyik célja, hogy a tagok a társasház közcélú hálózati csatlakozási pontja mögött, a társasház összekötő berendezéséhez kapcsolódóan háztartási méretű kiserőművet (jellemzően PV) létesítsenek és üzemeltessenek. A másik cél pedig, hogy a háztartási méretű kiserőmű által termelt villamos energiát a társasházi energiaközösség elsődlegesen a társasház közös fogyasztására, valamint a társasházi energiaközösség tagjának fogyasztására használja fel.

Számos akadály áll még az energiaközösségek előtt, amelyek részben szabályozási, részben finanszírozási eredetűek. Az említett valamennyi együttműködési forma működésének kulcskérdése az

⁵ 2007. évi LXXXVI. törvény a villamos energiáról, <https://njt.hu/jogszabaly/2007-86-00-00>

⁶ 2008. évi XL. törvény a földgázellátásról, <https://njt.hu/jogszabaly/2008-40-00-00>

energiamegosztás jogi és műszaki feltételeinek megfelelő kialakítása, vagyis az, hogy a saját termelésből származó villamosenergiát (adott esetben a hűtési/fűtési energiát) a saját, illetve tagjainak fogyasztására fordíthassák e közösségek, a felesleget pedig átadhassák más felhasználók részére. A jelenlegi jogszabályi környezet azonban nem teszi lehetővé, hogy egy felhasználó az egyetemes szolgáltatás és energiaközösségi energiamegosztás révén is beszerezzen energiát részleges ellátási szerződésekkel. Ez komoly hátráltató tényező abban, hogy az egyetemes szolgáltatásra jogosultak energiaközösségben vegyenek részt.

A közösségienergia-kezdemenyezések kerete a magyar jogszabályokban már megtalálható, azonban bőven vannak még az ezek működtetését alapvetően befolyásoló, további szabályozást, megoldást igénylő kérdések. Ide tartozik a megosztás kapcsán a részleges ellátási szerződések mellett az egyetemes szolgáltatáshoz való jog megtartásának lehetősége, az okosmérők finanszírozása, a kiegészítő energia elszámolása, a számlázás, a mérési adatok átadása, és az adatcsere kialakítása.

Az energiaközösségek döntően megújuló energiaforrásokat (nap-, szél-, biomassa- vagy geotermikus energiát) használnak, amelyek jelentősen csökkentik az üvegházhatású gázok kibocsátását. Ezáltal közvetlenül hozzájárulnak ahhoz, hogy Magyarország és az EU elérje a klímavédelmi célokat. A helyi energiaelőállítás ráadásul csökkenti a szállítási veszteségeket és az infrastruktúra terhelését is, ami tovább növeli a környezeti előnyöket.

Az energiaközösségek létrehozása valódi lehetőség a fenntartható, önrendelkező és környezettudatos energiafelhasználás megvalósítására, egyszerre jelenthet megoldást az energiafüggetlenség növelésére és a klímavédelmi célok elérésére, ezért elengedhetetlen az ezeket támogató, hatékony jogszabályi és pénzügyi környezet mielőbbi kialakítása.

Felhasznált források:

- Community Energy: Broadening the ownership of renewables, IRENA, 2018, https://coalition.irena.org/-/media/Files/IRENA/Coalition-for-Action/Publication/Coalition-for-Action_Community-Energy_2018.pdf (
- Renewable Energy Tenders and Community (Em)Power(Ment), <https://www.ren21.net/2017-renewable-energy-tenders-and-community-empowerment-lac/>
- dr. Kaderják P., dr. Szolnoki P.: Szabályozási javaslatok a közösségi energia szerveződések magyarországi elterjedésének támogatására, Zéró Karbon Központ, 2022, https://zkk.bme.hu/wp-content/uploads/2023/02/ZKK-Energiakozossegek-Osszefoglalo_.pdf
- Az európai zöld megállapodás, COM(2019) 640 final, 2019.12.11. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN>
- 2007. évi LXXXVI. törvény a villamos energiáról, <https://njt.hu/jogszabaly/2007-86-00-00>
- 2008. évi XL. törvény a földgázellátásról, <https://njt.hu/jogszabaly/2008-40-00-00>
- 2023. évi XCIX. törvény egyes energetikai tárgyú és kapcsolódó törvények módosításáról, <https://njt.hu/jogszabaly/2023-99-00-00>